

12. 8. 2008

ID: 55076

Určitost započtení

Z úkonu směřujícího k započtení musí být patrné, jaká pohledávka a v jaké výši se k započtení uplatňuje a proti jaké pohledávce věřitele.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 3082/2007, ze dne 10.4.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M., s.r.o., zastoupené JUDr. M. K., PhD., advokátem proti žalované M.M., s.r.o., zastoupené JUDr. J. V., advokátem o zaplacení 1 454 719,08 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 3 Cm 113/2003, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. října 2006, č.j. 1 Cmo 33/2006-110, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. října 2006, č.j. 1 Cmo 33/2006-110, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. září 2005, č.j. 3 Cm 113/2003-80, se zrušují a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 31. října 2006, č.j. 1 Cmo 33/2006-110, potvrdil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. září 2005, č.j. 3 Cm 113/2003-80, kterým bylo žalované uloženo zaplatit žalobkyni částku 1 454 719,08 Kč s 3% úrokem z prodlení od 10. 3. 2003 do zaplacení a nahradit náklady řízení. Vyšel ze zjištění, že účastníci uzavřeli dne 10. 9. 2001 rámcovou kupní smlouvu na dodávku hudebních nosičů CD, na jejímž základě dodávala žalovaná žalobkyni podle průběžných objednávek zboží. Ztotožnil se soudem prvního stupně, že v této smlouvě, v níž si účastníci stanovili podmínky prodeje a koupě tím, že na základě průběžných objednávek měl být vymezen předmět prodeje, nejsou předmět koupě ani cena dostatečně vymezeny, avšak dovedl, že v režimu obchodně závazkových právních vztahů si účastníci mohou uzavřít jakoukoli smlouvu neodporující zákonu, přičemž k vymezení předmětu koupě a ceny zboží došlo v souladu s uzavřenou rámcovou smlouvou v každé konkrétní uzavřené kupní smlouvě na základě ústních ujednání účastníků (objednávkami žalobkyně a cenovými nabídkami žalované). Odvolací soud se ztotožnil se soudem prvního stupně i ohledně výše dlužné částky 1 454 719,08 Kč. Stejně jako soud prvního stupně odmítl námitku žalované, že vůči uplatněné pohledávce žalobkyně započtetla svoji pohledávku za žalobkyni ve výši 740 418 Kč. Konstatoval, že pokud došlo k platnému a účinnému započtení pohledávky ve výši 740 418 Kč v listině ze dne 14. 1. 2002, k tomuto datu pohledávka zanikla a nemohla být později započítána znovu proti žalobnímu návrhu. Poukazovala-li žalovaná na neurčitost zápočtu v listině ze dne 14. 1. 2002 spočívající v tom, že nebylo uvedeno, která pohledávka proti které je započítávána, odvolací soud posoudil uvedenou listinu ze dne 14. 1. 2002 jako třístrannou dohodu uzavřenou mezi žalobkyní, žalovanou a B. S. za společnost A. M., s.r.o., v níž byly pohledávky žalobkyně a žalované náležitě identifikovány; konstatoval, že pohledávky žalobkyně převyšují součet pohledávek žalované a plateb žalované a B. S. a problém, proti které pohledávce žalované je započítáváno odpadá, jde-li o jedinou pohledávku žalované a ta zanikla v důsledku zápočtu dne 14. 1. 2002.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a dovolává se důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž namítá nesprávné právní posouzení platnosti rámcové kupní smlouvy ze dne 10. 9. 2001. Namítá, že smlouva postrádá základní náležitosti kupní smlouvy – dohodu o předmětu koupě a ceně,

což způsobuje její neurčitost a neplatnost ve smyslu § 37 odst. 1 a § 39 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“). Nesouhlasí ani s tím, že by rámcová smlouva byla platně uzavřena nepojmenovanou smlouvou podle § 269 odst. 2 obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), když uvedená smlouva ohledně určení předmětu koupě odkazuje na přílohu č. 1, jako její nedílnou část, avšak tato příloha neexistuje, čímž nebyl určen ve smyslu § 269 odst. 2 obch. zák. předmět smlouvy a smlouva proto uzavřena není. Domnívá se, že pak každá jednotlivá kupní smlouva, která by obsahovala předmět koupě a cenu by musela být považována za samostatnou smlouvu, která není uzavírána na základě a v souladu s předmětnou rámcovou smlouvou. Dovolatelka dále nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že by listina ze dne 14. 1. 2002 s názvem „Přehled faktur uhrazených převodem 1 000 000 Kč dne 3. 1. 2002 a oznámení zápočtu“ byla třístrannou dohodou. Poukazuje na písemné znění obsahu listiny i na samotný název listiny, z něhož je zřejmé, že se o dohodu nejedná. Bez ohledu na hodnocení, zda se jedná o dohodu, považuje dovolatelka zápočet žalobkyně uváděný v této listině za neurčitý a tudíž neplatný, neboť z projevu vůle není zřejmé, jaké pohledávky žalobkyně byly započteny vůči pohledávce žalované ve výši 740 418 Kč a zda vůbec žalobkyně některou z jí uvedených pohledávek v této listině vůči pohledávce žalované započtetla. Připomíná, že v uvedeném zápočtu žalobkyně nerozlišuje mezi platbou žalované a platbou pana B. S., tudíž nelze zjistit, vůči kterému z těchto subjektů byl zápočet zamýšlen. Nesprávné právní posouzení zápočtu odvolacím soudem mělo podle dovolatelky za následek, že nebylo uznáno žalovanou namítané započtení částky 740 418 Kč. Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a zákona o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v § 240 odst. 1 o. s. ř. k tomu oprávněnou osobou (žalovanou) řádně zastoupenou advokátem (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v dané věci přípustné.

Podle ustanovení § 236 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé je dovolání přípustné za podmínek uvedených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil. O takový případ se v dané věci nejedná. Přichází proto v úvahu pouze přípustnost dovolání, jejíž podmínky stanoví § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Ta je dána tehdy, pokud dovolání není přípustné podle písmena b) tohoto ustanovení a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Pro úsudek dovolacího soudu, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, jsou relevantní jen ty právní otázky, na kterých napadené rozhodnutí spočívá, které mají obecný přesah a jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl.

Otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud řeší jako otázku předběžnou (nevydává ohledně ní žádné rozhodnutí) a jeho kladně vyjádřeným závěrem se podané dovolání stává přípustným.

Dovolací soud dospěl k závěru, že otázka platnosti předmětné rámcové smlouvy a následně uzavřených kupních smluv nebyla odvolacím soudem řešena v rozporu s hmotným právem - ustanovením § 409 obch. zák., podle něhož se kupní smlouvou prodávající zavazuje dodat kupujícímu

movitou věc (zboží) určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu a převést na něho vlastnické právo k této věci a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu, a nastolená právní otázka nebyla řešena ani v rozporu s § 37 obč. zák., který stanoví, že právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

Odvolací soud správně dovedl, že rámcovou smlouvou ze dne 10. 9. 2001 byly účastníky sjednány smluvní podmínky následně uzavíraných kupních smluv. Za situace, kdy dovolatelka nezpochybňuje platnost těchto následně uzavíraných kupních smluv, které obsahovaly předmět koupě a kupní cenu, nemůže obstát námitka neplatnosti rámcové smlouvy z důvodu neurčitosti pro chybějící dohodu o předmětu a ceně koupě, když tyto náležitosti požadované pro platnost kupní smlouvy jsou obsaženy v následně uzavřených kupních smlouvách.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek odvolacího soudu nemá tedy v tomto směru při řešení otázky platnosti smlouvy, resp. uzavřených kupních smluv, po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud se dále zabýval dovolatelkou předestřenu otázkou zásadního významu o posouzení započtení a dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné, neboť právní otázka započtení byla v napadeném rozhodnutí odvolacího soudu posouzena v rozporu s hmotným právem (§ 580 obč. zák.). Byl tak naplněn uplatněný dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

V posuzovaném případě jde o závazkový vztah mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, a proto se tento vztah řídí úpravou započtení uvedenou v obchodním zákoníku.

Protože jsou však obchodním zákoníkem upraveny jen některé odchylky od obecné úpravy započtení v občanském zákoníku, je nutno aplikovat úpravu obecnou, tedy § 580 obč. zák.

Podle § 580 obč. zák. mají-li věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, jejichž plnění je stejného druhu, zaniknou započtením, pokud se vzájemně kryjí, jestliže některý z účastníků učiní vůči druhému projev směřující k započtení. Zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení.

Ve smyslu § 37 odst. 1 obč. zák. musí být právní úkon učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.

Právní úkon je neurčitý a tedy neplatný tehdy, je-li vyjádřený projev vůle sice po jazykové stránce srozumitelný, avšak nikoliv jednoznačný zůstává jeho věcný obsah (včetně předmětu ujednání), přičemž neurčitost obsahu nelze odstranit a překlénout ani za použití výkladových pravidel.

Ve smyslu výše uvedeného musí být z úkonu směřujícího k započtení patrné, jaká pohledávka a v jaké výši se k započtení uplatňuje a proti jaké pohledávce věřitele.

Dovolatelce je třeba dát za pravdu, že zápočet žalobkyně uváděný v listině ze dne 14. 1. 2002 je neurčitý a tudíž neplatný podle § 37 odst. 1 obč. zák., neboť z jeho obsahu není zřejmé, jaké pohledávky žalobkyně byly započteny vůči pohledávce žalované ve výši 740 418 Kč. Správně dovolatelka poukazuje na to, že ze zápočtu žalobkyně nelze ani zjistit vůči komu byl zápočet zamýšlen, když nerozlišuje mezi platbou žalované a třetí osobou, jež byla poskytnuta na účet žalobkyně.

Není-li ze zápočtu zřejmé, která pohledávka proti které je započítávána, a v důsledku toho ani to, které vzájemně se kryjící pohledávky započtením zanikly, je nutno uzavřít, že takový úkon započtení je neplatný podle § 37 odst. 1 obč. zák. pro neurčitost (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze

ze dne 9. 6. 2003, sp. zn. 9 Cmo 109/2003, uveřejněný v Soudní judikatuře seš. č. 2/2004, pod označením SJ 20/2004 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2005, sp. zn. 32 Odo 1415/2004, v němž bylo judikováno, že podmínkou, aby závazek mohl být posuzován jako určitý, musí být jednoznačně identifikován.)

Bylo-li tedy rozhodnutí odvolacího soudu vydáno v rozporu s hmotným právem, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělků \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)